

ANTI-PESTPROTOCOL

Dat je van pesten "flink" wordt, is een vooroordeel en beslist niet waar! Veel gepeste mensen hebben het gevoel in een nachtmerrie te leven. Pesten maakt de slachtoffers angstig, onzeker en op den duur geïsoleerd. In het uiterste geval kan dit zelfs leiden tot (poging tot) zelfdoding. Jeugdervaringen met pesten laten hun ervaringen na. Slachtoffers houden later vaak last van psychische klachten, zoals angsten en depressies. Contacten leggen kost hen meestal veel moeite. Vaak zijn ze onzeker in vriendschappen en wantrouwend tegenover andere mensen. Gebrek aan zelfvertrouwen en eenzaamheid komen veel voor. Soms worden slachtoffers later zelf pester, omdat ze niet hebben geleerd gewoon met anderen om te gaan.

Agnes de Groot

Waarom een Anti-pestprotocol?

Obs De Tandem wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. In veruit de meeste gevallen lukt dit door ongeschreven regels aan te bieden en deze te onderhouden, maar soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Een van die duidelijke regels is dat kinderen respectvol met elkaar dienen om te gaan. Dat dat niet altijd vanzelfsprekend is, houdt in dat we het de kinderen moeten leren en daar dus energie in moeten steken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten leren omgaan.

Bovengenoemd leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de ongeschreven regels van de leerkracht niet meer voldoende de veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling. In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Wij vinden dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. In dit protocol is de wijze vastgelegd waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

Op de website van school is het protocol te downloaden, in de schoolgids zal melding gemaakt worden van het pestprotocol en op de informatieavonden aan het begin van ieder schooljaar zal het aan de orde worden gesteld. Het protocol wordt eens per drie jaar geëvalueerd en evt. bijgesteld.

Pesten op school.

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem, dat wij serieus aan willen pakken.

Daar zijn enkele voorwaarden aan verbonden:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld en aangevuld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van een contactpersoon of extern vertrouwenspersoon nodig. De contactpersoon kan doorverwijzen, de extern vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren. Op onze school zijn twee contactpersonen aangesteld: Leonie Dekkinga en Thea van Lacum.

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar uit te dagen, leren kinderen goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Bij pesten is er niet langer sprake van gelijkheid tussen beide partijen: er is een slachtoffer dat herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve psychische en/of fysieke handelingen, verricht door een of meerdere personen en hij of zij is niet (meer) in staat zichzelf te verdedigen.

Cyberpesten

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het plagen, pesten of misbruiken via het Internet en/of via de mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven, zij geen reactie van de ander zien en de reikwijdte van het Internet veel groter is. Tegelijkertijd komen de kinderen erop steeds jongere leeftijd mee in aanraking. Pesten via Internet kan verder gaan dan een geintje. Van de neiging die jongeren hebben om grenzen op te zoeken, kunnen anderen de dupe worden. Het is online lastig te bepalen of een 'grapje' ook zo overkomt op de ontvanger. Problematisch is dat wat op Internet

gebeurt niet zomaar weer verdwenen is, iets wat jongeren zich niet altijd realiseren. Online treiteren gebeurt regelmatig. Nagenoeg altijd is er een relatie tussen offline en online pesten en hebben de pesters er online dus vooral nieuwe toepasbare middelen bij. Net als bij 'gewoon' pesten gaat het vaak om schelden, roddelen en buitensluiten. Maar via Internet zijn er nog meer manieren om iemand het leven zuur te maken. Cyberpesten is een stuk laagdrempeliger en gebeurt vaak anoniem. Het speelt zich vaak buiten het gezichtsveld van ouders en docenten af en heeft grote impact op het slachtoffer. Deze voelt zich nergens meer veilig. De overgrote meerderheid van de kinderen praat er niet met volwassenen over als ze online worden gepest.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag

VERBAAL:

- Vernederen: "Jij kunt niet goed voetballen! Haal jij de ballen maar uit de bosjes,".
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat door vertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz.)
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren.

FYSIEK:

- Trekken, duwen en spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

INTIMIDATIE:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klemzetten tussen de fietsen.
- Dwingen om iets af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

ISOLATIE:

- Steun zoeken bij andere kinderen, zodat het kind wordt buitengesloten van partijtjes en andere leuke dingen.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

STELEN OF VERNIELEN VAN BEZITTINGEN:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen- en gooien met een schoeltas, banden van de fiets lek steken.

CYBERPESTEN

- Pest-mail: via de mail schelden, beschuldigen, roddelen en beledigen

- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van berichten of hatemail.
- Dreigen met geweld in chatrooms.
- Zonder toestemming publiceren van foto's en filmpjes
- Cyberbaiting: leerkrachten en/of leerlingen worden uitgedaagd en hun reactie wordt gefilmd en op Internet gezet.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Sexting en webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd worden misbruikt.
- Hacken, gegevens stelen of instellingen aanpassen.
- Identiteitsfraude, leerlingen doen zich voor als iemand anders en plaatsen namens die persoon berichtjes.
- Dreigtweets en andere online bedreigingen.

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog eens regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De omgeving is van cruciaal belang. Daar waar gepest wordt, is iedereen betrokken en er is altijd sprake van een groepsproces. In onze aanpak benaderen we niet alleen de betrokkenen, maar werken aan een veiligere omgeving met de hele groep. Bij dit echte pestgedrag zien we ook altijd de onderstaande rolverdeling terug bij een aantal betrokkenen.

De betrokkenen

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt.

Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een "ander" instrument, doen aan een "andere" sport of zitten op een "ander clubje". Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed. Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden.

Veel kinderen die worden gepest, hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn vaak niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun kwelgeesten. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

De Pesters

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven.

Met het vertoonde pestgedrag gaat hen dat gemakkelijk af en krijgen ze andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben vaak feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze direct op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer. Alles is immers beter dan door de “machtige pester” zelf gepest te worden.

Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een kind is, dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. “Laten pesten, doet pesten”. Een pestkop pest meestal om onzekerheid te verbergen en macht te krijgen.

Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een stiekeme manier waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke niet echt aan de orde is. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer in groepsvorming om er al dan niet bij te horen. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor, maar is zeker niet minder erg!

Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Ze leren niet, om hun agressie op een goede manier te uiten. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes op lange termijn te maken. Een vriendschap op bouwen en onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht lukt hen vaak niet. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of die doen alsof ze niets merken. Ze hopen zo minder risico te lopen om zelf te worden gepest. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

Vooral meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Alles wat in een groep gebeurt laat het individueel denken meer en meer achter zich en zo kan met name groepsgedrag leiden tot excessen die achteraf voor iedereen, inclusief de pesters, onacceptabel zijn.

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp schieten of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie, voor met name, meelopers verandert door het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen graag bij de norm van de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven, vervullen dus een belangrijke rol.

Ouders

Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De gevoelde onmacht bij deze ouders wordt door hen sterk ervaren en is niet altijd een goede leidraad tot een rationeel handelen. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten betrokken zijn, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om aan hun kind duidelijk te maken dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

Bij het gepeste kind

Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Slachtoffers praten zelden uit zichzelf met ouders, leerkrachten of vrienden over pesterijen. Ze hebben vaak het gevoel dat het hun eigen schuld is. Of ze schamen zich omdat ze "niet populair" zijn. Ook denken ze vaak dat praten toch niet helpt. Ze zijn bang dat ze niet serieus worden genomen of dat het pesten erger wordt als uit komt dat ze erover gepraat hebben. Maar zwijgen houdt pesten juist in stand. Alleen door het pesten en de pester bekend te maken, kan het stoppen.

Bij de pester

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Bij een duidelijke aanpak blijken de pesters echter soms net zo opgelucht te zijn als de slachtoffers. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens. Het ontbreekt hen echter aan de juiste vaardigheden daarvoor.

In de directe kind-omgeving

Het is belangrijk te weten, dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen, omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, terwijl er een menigte bij aanwezig is. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag.

Bij de ouders

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie en maken veel minder vaak conflictsituaties tussen (groepen) kinderen mee. Daardoor hebben zij vaak nauwelijks vergelijkingsmateriaal. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie, niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in "weerbaar gedrag". Hun kind maakt echter een abnormale ontwikkeling door met grote risico's op normatief afwijkend gedrag op latere leeftijd, met grote gevolgen. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. De slogan: "Ach, iedereen is weleens gepest, u toch ook?" geeft de visie van de ouders op dit gedrag aardig weer. Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter, voor alle betrokkenen, van pestgedrag.

Uitgangspunten bij ons pestprotocol

Als pesten plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school. Zowel voor de leerkrachten als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken, door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd. Leerkrachten moeten alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten duidelijk stelling nemen en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft ten alle tijde liggen bij de leerkrachten. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit. Dit pestprotocol wordt door het hele team en de oudervertegenwoordiging onderschreven en ook alle ouders ter inzage aangeboden.

Pestprotocol van Obs de Tandem

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken. Obs De Tandem wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag.

Maatregelen en procedure

Preventieve maatregelen:

- De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas als normaal gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school en vanaf groep 1 t/m 8 worden de regels van het pestprotocol expliciet besproken.
- Meerdere keren per jaar besteedt de leerkracht expliciet aandacht aan het onderwerp pesten.
- De rol van de twee contactpersonen wordt besproken.
- De school monitort de veiligheid (incl. pesten) via de vragenlijsten van volgsysteem 'Kindbegrip!'
- Tijdens de pauzes zijn er altijd twee pleinwachten.
- De leerkrachten zorgen voor een veilige sfeer in de groep.
- Samenwerken is een belangrijke werkvorm. We leren kinderen ook samen te werken met kinderen die niet meteen je vriendjes zijn.
- We benadrukken dat iedereen anders is, 'anders' zijn normaal en juist fijn is, iedereen heeft eigen kwaliteiten!
- Mediawijsheid en mediaveiligheid is een vast onderdeel van het lesprogramma in groep 7 en 8.
- De methode Kwink voor sociaal-emotionele vorming gebruiken we 1x per week.

Repressieve maatregelen

- Indien er sprake is van pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht. Dit gesprek wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Er wordt aan de pester ondubbelzinnig aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op de school. Dit gesprek wordt gevoerd als een slecht-nieuwsgesprek. Van alle gesprekken worden notities gemaakt in Parnassys.
- Er wordt een duidelijke afspraak gemaakt voor een vervolggesprek op termijn ongeacht de ontwikkelingen en er wordt besproken welke straf er zal volgen indien het pestgedrag toch weer voorkomt.
- Er vindt een gesprek plaats met de ouders van de pester en het gepeste kind.
- Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld zodat al het personeel alert kan reageren (teamvergadering/memo).

- Indien er sprake is van herhaald pestgedrag, bespreekt de leerkracht de situatie met de contactpersoon van de school om een plan van aanpak vast te stellen.
- De ouders van de pester worden, in het bijzijn van de pester, in een gesprek op school op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen. Hierbij zijn de leerkracht en de directeur of intern begeleider aanwezig. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd in Parnassys. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Daarbij kan gedacht worden aan de wat 'vrijere' situaties: buitenspelen, bewegingsonderwijs, excursies en evt. schoolreisjes. Voor de gesprekken plaatsvinden is het team ingelicht over de situatie. Van de gesprekken met het kind en de ouders zijn de gemaakte afspraken terug te vinden in Parnassys.
- Indien het probleem zich toch blijft herhalen, meldt de leerkracht dit gedrag aan de directeur van de school. De leerkracht overhandigt de directeur een verslag met daarin de data van de gebeurtenissen en de inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.
- De directeur roept de ouders op school voor een gesprek. De leerkracht zal hierbij aanwezig zijn. Ook het kind kan in dit eerste directiegesprek betrokken worden. De directeur gaat uit van het opgebouwde archief van de leerkracht en vult dit archief verder aan met het verloop van de gebeurtenissen.
- Indien het gedrag niet verbetert, kan er een verwijzing plaatsvinden naar het Centrum voor Jeugd en Gezin. Eén en ander wordt zorgvuldig gedocumenteerd in Parnassys.
- Indien het pestgedrag van de pester niet verbetert, en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem aan te pakken, kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen: tijdelijk isoleren van de pester, schorsing of verwijdering, als omschreven in de schoolgids.

De concrete pedagogische invulling als handvat van het pestprotocol

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Wel is het belangrijk om in zaken als pestgedrag duidelijk te monitoren hoe het verloop van een casus wordt behandeld, want er is veel tijd mee gemoeid en er zijn ook vele betrokkenen.

Kindbegrip

Via de vragenlijsten van het volgsysteem sociaal-emotionele ontwikkeling 'Kindbegrip' monitort de school de veiligheid van de kinderen. Als er 'pest-signalen' zijn bespreekt de leerkracht dit met het betreffende kind of de kinderen. Afhankelijk van de uitkomst daarvan neemt de leerkracht vervolgstappen.

Leerkracht, vertrouwenspersoon of contactpersoon.

- Bij pesten heeft de leerkracht een zeer belangrijke rol. De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat pesten volstrekt niet geaccepteerd wordt. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt ernstig met

de pester en de ouders en richt zich vervolgens op de zwijgende middengroep en de meelopers.

- Indien bij het signaleren van een pestprobleem de leerling dit niet aan de leerkracht durft te vertellen, kan een kind naar een andere vertrouwenspersonen gaan (bijv. een andere leerkracht).
- Alle kinderen van groep 3 t/m 8 krijgen ieder jaar informatie over het bestaan van de twee op onze school aanwezige contactpersonen. Zij zijn alleen tussenpersoon, koppelen het probleem terug naar de direct betrokken leerkracht en/of de directeur van de school of naar elders.

Hulp aan het gepeste kind

- De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind is eenzaam en slachtoffer en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen. Dit gebeurt door achtereenvolgens:
 - Gesprekken met bij voorkeur de leerkracht van het kind en/of de vertrouwenspersoon. Bij het monitoren van ontwikkelingen is het van belang naast incidentele momenten ook vaste momenten van gesprek in te bouwen waarin het kind gevraagd wordt naar de gewenste vooruitgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe prikkels als het verwerken van de eerdere ervaringen.
 - Een gesprek met de ouders van het kind.
 - Externe hulp.

Hulp aan de pester

De pesters hebben ook recht op hulp. Zij zijn niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben daar onze professionele hulp bij nodig. Die hulp kan naast bovengenoemde repressieve maatregelen bestaan uit beloning van positief gedrag en eventueel externe hulpverlening.

Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers

De zwijgende middengroep is, als eerder beschreven in dit stuk, van cruciaal belang in de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen. Deze middengroep is eenvoudig te mobiliseren, niet alleen door de leerkracht, maar ook door de ouders.

Hulp aan de ouders

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang, dat de school serieus omgaat met de aanpak van het pesten. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.

De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind gepest wordt. Ook voor ouders moet een klimaat

geschapen worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen. Ouders kunnen hun kinderen zeggen, dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind die stelling niet durft te nemen, het gebeuren altijd aan de ouders of aan de leerkracht moet vertellen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

Belangrijk is, dat ouders en school naast elkaar staan en niet tegenover elkaar. De school dient de ouders van een gepest kind heel serieus te nemen, maar ook het omgekeerde is van groot belang.

Enkele tips voor ouders van gepeste kinderen

- Maak een duidelijk onderscheid tussen plagen, ruzie en pesten.
- Vraag aan uw kind concrete voorbeelden over pesterijen.
- Vraag aan uw kind wie er pest en wanneer dat gebeurt.
- Vraag aan uw kind welke kinderen niet pesten.
- Vraag aan uw kind wat hij of zij gedaan heeft om het probleem aan te pakken.
- Vertel uw kind dat niemand hem of haar mag pesten.
- Geef alleen tips, die een kind kan uitvoeren en ook mag uitvoeren.
- Maak geen opmerkingen als: "Als ze mij gepest zouden hebben, dan...", want dat zijn opmerkingen waaruit uw kind zou kunnen halen, dat u in hem of haar teleurgesteld bent.
- Bespreek met uw kind een plan van aanpak, bijvoorbeeld naar de leerkracht gaan om te vertellen, dat het gepest wordt en doe dit stapje voor stapje, benadruk de successen.
- Vraag aan uw kind ook wat er goed gaat op school.
- Ga na of een sport als judo iets voor uw kind is. Veel gepeste kinderen zullen judo niet gaan toepassen, maar wel hierdoor een dosis zelfvertrouwen krijgen, hetgeen ze dan ook weer uitstralen, waardoor pesten vaak afneemt.
- Laat het kind een dagboek (logboek) bijhouden.
- Kinderen die langdurig gepest zijn, hebben vaak baat bij een sociale vaardigheidstraining om weer zelfvertrouwen te krijgen in het omgaan met mensen. Het Centrum voor Jeugd en Gezin kan hierbij adviseren. Vertel uw kind waarom u blij bent met hem of haar!
- Maak met school concrete afspraken over het aanpakken van pesten. Het pesten moet stoppen! Veel leerkrachten lukt het om pesten te doen stoppen. Geef zo'n leerkracht ook gerust een complimentje daarvoor!

Enkele tips voor ouders van pestende kinderen

- Ga met uw kind in gesprek. Probeer erachter te komen waarom uw kind pest. Voelt uw kind zich wel veilig op school? Pest uw kind om indruk op anderen te maken? Pest uw kind om bij de groep te willen horen? Probeert uw kind zijn of haar eigenwaarde te vergroten? Bij het aanspreken van pestende kinderen proberen sommige pesters zich te rechtvaardigen met de woorden als: "Hij doet zo raar" of "Hij doet zelf ook...". Vertel uw kind, dat pesten nooit mag. Neem met uw kind door hoe hij zich anders tegen het gepeste kind kan gedragen. Als blijkt dat het goed gaat kunt u uw kind daarvoor complimenteren. Hieronder volgen nog enkele tips.

- Ga na of uw kind goed in zijn vel zit.
- Neem meer tijd om met uw kind over serieuze en minder serieuze zaken te praten.
- Probeer thuis een ontspannen sfeer te creëren, het liefst met de nodige humor.
- Laat uw kind merken, bijvoorbeeld door het te vertellen, dat u van hem of haar houdt.
- Ga na of uw kind veel echte vrienden heeft, of heeft hij of zij alleen volgers.
- Geef als ouders het goede voorbeeld door bijvoorbeeld positief over de buren en andere mensen te praten.
- Pestende kinderen zijn niet geliefd, maar ook pestende kinderen moeten de kans krijgen om te kunnen genieten van echte vrienden. Een goede sociale vaardigheidstraining kan uw kind daarbij helpen.

De belangrijkste regel van het pesten:

Word je gepest, praat er thuis en op school over. Je mag het niet geheimhouden!

Gouden regels vanuit het pestprotocol:

- Je beoordeelt andere kinderen niet op hun uiterlijk.
- Je doet niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
- Je raakt een ander niet aan als de ander dat niet wil.
- Als je kwaad bent, ga je niet slaan, schoppen, krabben. Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of juf.
- Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
- Je sluit een ander kind niet buiten van activiteiten.
- Je komt niet zonder toestemming aan de spullen van een ander kind.
- Je scheldt een kind niet uit en je verzint geen bijnamen.
- Je lacht een ander kind niet uit.
- Je roddelt niet over andere kinderen.
- Je bedreigt elkaar niet en je doet elkaar geen pijn.
- Je accepteert een ander kind zoals hij of zij is.
- Je bemoeit je niet met een ruzie door zomaar partij te kiezen.
- Als je ruzie hebt, praat het eerst zelf uit, lukt dat niet dan meld je dat bij de leerkracht.
- Als je ziet dat een kind gepest wordt dan vertel je dat aan de leerkracht. Dat is dan geen klikken.
- Word je gepest, praat er thuis over of met je leerkracht, je moet het niet geheimhouden.
- Luister naar elkaar.

Regels die gelden in alle groepen:

1. We zijn aardig voor onszelf, de andere leerlingen en de leerkrachten.
2. We gaan netjes om met de spullen van onszelf en van anderen.
3. We luisteren naar elkaar; iedereen mag voor zijn/haar mening uitkomen.

Pleinregels:

- 's Ochtends om 8.15 uur zijn er twee pleinwachten, in de ochtendpauze, om 10.30 uur en in de middagpauze (van 12.00 uur tot 12.30 uur) zijn er twee pleinwachten.
- Schop-, en beukspelletjes e.d. zijn verboden.
- Als je problemen hebt, ga je naar de pleinwacht.

- Probeer op de juiste manier met speelgoed om te gaan. Een schep is geen geweer.
- We spelen niet in de fietsenhokken.
- We stappen van de fiets af, als je op de stoep gaat.
- In principe gaat iedereen naar buiten in de pauze. Indien het regent, beslist de pleinwacht of iedereen naar binnen mag.
- Het afval gooien we in de afvalbakken.
- Beschadig bomen en planten niet.
- We gaan niet naar binnen als het niet nodig is. Tassen en sleutels naar binnen brengen mag ook niet.
- Als de bel gaat, ga je rustig naar binnen.
- Mobieltjes blijven in de klas, bij de leerkracht.

Aanpak van ruzies en pestgedrag in vier stappen.

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar proberen zij en wij:

1. Er eerst zelf (en samen) uit te komen.
2. Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.
3. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).
4. Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijke stelling en houdt een gesprek met de leerling die pest/ ruzie maakt. De fases van bestraffen, treden in werking (zie bij consequenties).

Ook wordt de naam van de ruziemaker/ pester in de memo genoteerd. Bij iedere melding in het schrift omschrijft de leerkracht "de toedracht".

De leerkracht biedt **altijd** hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met ouders en/of de pestcoördinator.

Als de leerkracht het vermoeden heeft van onderhuids pesten, dan stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde in de groep om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

Social Media

De uitingsvormen van pesten veranderen de laatste jaren snel. Dit hangt samen met de opkomst van de moderne communicatiemiddelen. Vrijwel alle kinderen gebruiken social media om te communiceren. Hoewel social media een medium is met vele mogelijkheden, zijn er ook gevaren. Pesten via social media is doorgaans nog heftiger dan pesten in het gewone leven, omdat daders makkelijker anoniem kunnen blijven en er geen rechtstreeks contact is tussen slachtoffer en dader. Wanneer wij klachten krijgen over cyberpesten, dan worden (door de school/ de leerkracht) de volgende stappen ondernomen:

- Een leerling of ouder komt naar de leerkracht toe met een klacht over pestgedrag via social media. Probeer zoveel mogelijk materiaal te verzamelen, het betreffende mailtje of (mailtjes), de conversaties via social media (deze kunnen meestal opgeslagen worden) en evt. de sms'jes.
- Wanneer het gepeste kind in de klas ook gepest wordt, zal de dader waarschijnlijk in de klas zitten. Indien de dader niet in de klas zit, zou de dader ook elders op school, in een andere groep, kunnen zitten. Indien dit uit te sluiten is, zal de bron buiten school liggen. Het is dan echter nog steeds belangrijk dat het kind geholpen wordt. Indien de bron binnen school ligt, ga dan praten met de leerkracht van die klas (of met uw eigen klas) misschien geeft iemand het meteen wel toe.
- Probeer zoveel mogelijk bewijsmateriaal te verzamelen, vraag het kind om de mailtjes uit te printen en in zijn e-mail inbox te bewaren en screenshots te maken van vervelende app-berichten. Deze kunnen later indien nodig door de politie worden gebruikt om de afzender te achterhalen. Hetzelfde geldt voor Social Media en SMS/ What's App. Ondertussen kunt u het kind natuurlijk al leren om vervelende personen op Social Media te blokkeren of, als de bron buiten de school ligt, een ander e-mailadres aan te maken.
- Ga met de ouders van het gepeste kind praten, wanneer begon het pesten? Hebben zij enig idee wie erachter kan zitten? In principe volgt u dezelfde procedure als bij gewoon pesten.
- Vertel in de klas dat er iemand vervelende berichten ontvangt, laat duidelijk merken dat het kind gepest wordt dit niet op prijs stelt, als het een uit de hand gelopen grap betrof, draaien de kinderen nu wel bij en stoppen met verzenden. Kijk of er kinderen zijn die elkaar beschuldigen, of schuldig gedrag vertonen. Bespreek met de hele klas waarom het zo erg is om online gepest te worden (je ziet niet wie het is, je kan je niet verweren). Vertel ze dat alleen de grootste lafaards via internet pesten.
- Als de bron van het pesten nu bekend is, volgden de leerkrachten het pestprotocol van de school. De pester kan snel worden gestraft en de hele klas moet een aantal lessen krijgen over verantwoord internetgebruik.
- Als duidelijk wordt dat de bron niet binnen school zit, kunnen de leerkrachten alleen het gepeste kind wapenen. Vraag het gepeste kind om een nieuw e-mailadres aan te maken en dat uit te geven, behalve aan zijn vrienden/vriendinnen. Vraag het kind ook om mensen die hij niet kent, niet te accepteren op Social Media sites. Mocht de pester nu toch weer achter de gegevens komen, is het duidelijk dat de bron binnen de school zit.

Conclusie:

Online pesten lijkt in veel gevallen op gewoon pesten, de gewone procedures kunnen dus een heel eind gevolgd worden. Het grootste probleem is meestal dat de bron onbekend is. De bron bekend maken is bijzonder moeilijk, het kan slechts gedaan worden door de politie. Daarom is het belangrijk om er met de kinderen over te praten en op die manier de bron te vinden. Als de bron buiten de school zit, is het vaak genoeg als het kind een nieuw e-mailadres aanmaakt en dit uitgeeft. Leer uw kinderen voorzichtig om te gaan met privé-gegevens.

Cyberpesten:

Digitaal pesten is één van de verschillende vormen van pesten. Cyberpesten gebeurt vaak buiten school. Het ruziën en pesten gaat op school door. Er ontstaat een onveilig klimaat. Dat willen we niet. We willen voor alle kinderen een veilige school zijn. Het pesten heeft effect op het schoolklimaat. Het is een groeiend probleem. Schoolresultaten kunnen eronder lijden.

Dit protocol stuurt aan op een integrale aanpak in samenwerking met ouders. Een belangrijk punt, omdat cyberpesten vooral thuis gebeurt, maar op school zijn de effecten merkbaar. Zonder hulp van ouders kunnen wij het probleem niet oplossen. Er zijn verschillende vormen van cyberpesten, zoals anonieme berichten versturen waarin kinderen schelden, roddelen, bedreigen, foto's, filmpjes en privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken. Niet al deze vormen zal je vinden op de basisschool, maar toch is het van belang te weten waarin cyberpesten kan ontaarden.

De effecten van cyberpesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Wanneer de leerkracht merkt, dat er kinderen, uit zijn/haar klas, thuis gebruik maken van chatprogramma's, of er e-mailcontacten tussen leerlingen zijn, bespreekt de leerkracht met de groep de voordelen en risico's hiervan. In de bovenbouwgroepen komt dit in ieder geval aan de orde tijdens de lessen van bureau Halt.

Als school kiezen wij voor een repressieve aanpak. Signalen betreffende cyberpesten nemen we altijd serieus. Wanneer de leerkracht signaleert dat er sprake is van cyberpesten, volgt hij/zij onderstaand stappenplan:

Gesprek met de gepeste leerling en gesprek met de dader(s)

Het is namelijk van belang dat er met zowel het slachtoffer als met de daders in gesprek gegaan wordt. Daarvoor dienen de dader(s) opgespoord te worden. Er moet worden afgewogen of de gesprekken afzonderlijk plaatsvinden. Hierbij worden duidelijke afspraken gemaakt over het vervolg.

Gesprek met de gepeste leerling

Het is van belang dat de leerkracht:

- Deze leerling en diens klacht serieus neemt.
- De leerling zijn verhaal laat doen en daar de tijd voor neemt.
- Zich probeert in te leven in de leerling.
- Niet veroordeelt. Dat maakt het onveilig voor de leerling, waardoor deze minder zal vertellen of zelfs helemaal niets meer zal vertellen.
- De leerling de tip geeft om de pester te blokkeren en/of te verwijderen wanneer het om digitaal pesten gaat. Let op: eerst wel de berichten bewaren en/ of printen.
- Door blijft vragen. Vooral wanneer het gaat om een gesprek met een leerling na het signaleren van digitaal pesten. De leerling zal niet snel vertellen dat hij/zij gepest wordt of zelf pest.

Opsporen van de dader(s)

Soms zal bekend zijn wie de pester is en soms niet. Wanneer niet bekend is wie de pester is zal er getracht moeten worden om dit op te sporen. Dit kan gedaan worden door gesprekken te bewaren en uit te printen. In deze gesprekken kunnen aanwijzingen staan over wie de dader is. Op "De Tandem" is het niet toegestaan gebruik te maken van websites als Facebook of het bekijken van de mail. De stijl van het bericht en eventuele taalfouten en aanwijzingen kunnen de dader verraden. De dader kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd.

Gesprek met de dader(s)

Hierbij is van belang:

- In te gaan op wat er gaande is.
- Door te vragen.
- Goed te luisteren naar de kant van het verhaal van deze leerling en dit serieus te nemen.
- Te wijzen op de mogelijke gevolgen voor de gepeste leerling.
- Duidelijk te maken dat de leerling zich schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is.

Als het pesten op deze manier bespreekbaar wordt gemaakt, bestaat wel het gevaar dat het slachtoffer opnieuw door de pester(s) te grazen wordt genomen. Wij moeten er dus voor zorgen dat er een goed pestbeleid is en dat leerkrachten oog houden voor het pestgedrag. Wanneer er een goed pestbeleid is, wordt de kans op herhaling kleiner. Wij bespreken dit in het team en met de directeur.

Ouders/verzorgers van de leerlingen op de hoogte stellen

De leerkracht informeert zowel de ouders/verzorgers van de gepeste leerling als de ouders/verzorgers van de pester zo spoedig mogelijk over wat er speelt.

Denk hierbij aan het volgende:

- De leerkracht vraagt de ouders of zij de signalen herkennen. Wanneer zij niet weten wat de signalen zijn, kunt u hen hierover informatie geven.
- De leerkracht vertelt ouders/verzorgers dat het niet hun schuld is, maar vraagt ze wel om mee te denken.
- De leerkracht informeert de ouders over de afspraken die met leerlingen zijn gemaakt, wanneer het gesprek met hen al heeft plaatsgevonden.
- De leerkracht vertelt de ouders welke maatregelen zij kunnen nemen/wat zij kunnen doen.
- De leerkracht kan de ouders/verzorgers voor meer informatie verwijzen naar bijvoorbeeld: www.pestweb.nl.

Sancties

In overleg met de directie zullen er sancties op maat volgen.

Hierbij kan gedacht worden aan:

- Een aantal weken geen gebruik mogen maken van de computer op school.
- Tijdelijk de leerling uit de groep zetten.
- Tijdelijk niet deelnemen aan vrije situaties, zoals buitenspelen.

Mocht blijken dat de genomen stappen zoals beschreven in dit protocol en de sancties niet het juiste effect hebben, dan zullen we moeten overgaan tot schorsing of verwijdering van de school.

Afspraken over de mobiele telefoon:

De school geeft toestemming voor het meenemen van de mobiele telefoon onder voorwaarde dat de school **niet aansprakelijk** is voor diefstal en beschadiging. De mobiele telefoon moet ingeleverd worden bij de leerkracht. Als een leerling om dringende redenen naar huis moet bellen, wordt er in overleg met de leerkracht gebruik gemaakt van de schooltelefoon.

Mocht het gebruik van de mobiele telefoon tijdens de les gewenst zijn, dan kan de leerkracht hiervoor toestemming geven. De verantwoordelijkheid ligt dan ook bij de betreffende leerkracht. Het is niet toegestaan dat leerlingen geluidsfragmenten opnemen, foto's maken of video-opnames maken. De leerlingen blijven zelf verantwoordelijk voor hun eigendom. Zodra de leerling de school verlaat ligt de verantwoordelijkheid van het gebruik van de mobiele telefoon bij de ouders/verzorgers. Gebruikt een leerling wel zijn/haar mobiele telefoon in de school, dan moet deze ingeleverd worden bij de leerkracht. Aan het einde van de dag kan deze weer worden opgehaald. Gebruikt een leerling nog een keer een de telefoon, dan wordt deze bij de directeur ingeleverd en kan door ouders weer opgehaald worden.

DIT PESTPROTOCOL HEEFT ALS DOEL:

“Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen”.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Leerkrachten en ouders uit de oudervereniging en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit **PESTPROTOCOL**.